

MATJAŽ DUH
TOMAŽ VRLIČ



MOJA PRVA LIKOVNA USTVARJALNICA

PRIROČNIK K UČBENIKU Z ELEMENTI
DELOVNEGA ZVEZKA ZA LIKOVNO
VZGOJO V PRVEM RAZREDU



PREDGOVOR

Prva likovna ustvarjalnica je namenjena šest let starim otrokom, torej tistim, ki obiskujejo prvi razred osnovne šole.

Ustvarjalnica je strokovno utemeljeno delovno gradivo, namenjeno uporabi pri urah likovne vzgoje v prvem razredu osnovne šole, kjer lahko posamezne naloge uporabimo kot uvodno motivacijsko sredstvo ali kot ogrodje za dodatno delo za vse učence oziroma tiste, ki morda prej kot sošolci končajo delo ali jih posamezna likovna problematika bolj pritegne.

Nikakor pa naloge v likovni ustvarjalnici ne morejo nadomestiti samostojnega dela pri urah likovne vzgoje. Bogastvo likovno-ustvarjalnega dela v naših šolah naj še naprej temelji na individualno zastavljenih in zelo raznolikih urah likovne vzgoje, ki jih ustvarjalno načrtujejo in izvajajo razredne učiteljice, učitelji in vzgojiteljice.

Ustvarjalnica je uporabna tudi v domačem okolju, saj omogoča staršem, ki želijo na likovnem področju prispevati k otrokovemu razvoju, ne vedo pa kako se tega primerno lotiti, da se z otrokom kakovostno likovno igrajo (in se morda tudi sami kaj naučijo).

Likovna ustvarjalnica se razlikuje od priročnikov in delovnih zvezkov tipa "kako se nariše to in ono", "učimo se risati" in podobnih, saj je zasnovana likovno-didaktično strokovno in temelji na najsodobnejših likovno-pedagoških spoznanjih. Naloge iz ustvarjalnice izhajajo iz teoretičnih osnov, ki so podrobno predstavljene v priročniku *Likovna vzgoja v prvi triadi devetletne osnovne šole* (Založba Rokus, 2003).

Likovne igre v ustvarjalnici so zasnovane tako, da kar v največji meri skrbijo za ohranjanje in razvijanje otrokovih ustvarjalnih potencialov, da razvijajo njegov samosvoj in nepotvorjen predstavní svet ter nikakor ne posegajo vanj s šablonami, stereotipi in likovnimi klišeji.

Naloge v ustvarjalnici so usklajene z učnim načrtom za likovno vzgojo in pomagajo pri doseganju ciljev na likovnih področjih risanja, slikanja, grafike, kiparstva in oblikovanja prostora. Z nalogami likovne ustvarjalnice razvijamo otrokove likovne sposobnosti na starostno in razvojno primerni stopnji ter ga na neprisiljen, kratkočasen način uvajamo v izredno lep in neskončno bogat likovni svet.

Avtorja

SPLOŠNA NAVODILA

V prvem razredu osnovne šole je v šolskem letu likovni vzgoji namenjenih 70 ur, kar pomeni dve uri na teden. Teh 90 minut pouka si je smiselno zastaviti tako, da pri re evanju preprostih likovnih nalog (risanje, slikanje s suhimi materiali) ločeno izvedemo tri didaktične enote, ki sestavljajo tematski sklop. Vsaka etapa traja 30 minut. Pri nekoliko zahtevnejših likovnih nalogah (slikanje, kiparstvo) izvedemo v tednu dni dve didaktični enoti po 45 minut, ki sta povezani v tematski sklop. V prvem razredu likovno vzgojo v blok uri (90 minut) izvajamo le redko, in to pri kompleksnejših likovnih nalogah (oblikovanje prostora, ogled razstave ...).

Likovna ustvarjalnica je namenjena kot **spodbuda** pri problemskem reševanju likovne naloge, kot **vsebina** likounoustvarjalnega dela in kot **izhodišče** za vrednotenje likovnih del. Učenci lahko naloge v ustvarjalnici rešujejo na začetku učne ure pri pouku likovne vzgoje ali pa se jih lotijo po končanem likovnem delu. Naloge na delovnih listih so lahko tudi samostojne didaktične enote, ki jih učenci aktivno rešujejo do 30 minut.

Nekatere naloge imajo več etap, ki jih lahko učenci spoznavajo postopno, lahko pa se k njim občasno vračajo in jih znova raziskujejo ter si s tem razvijajo občutek za likovnost.

Otrok naj naloge rešuje po svoje. Zavedajmo se zlatega pravila dobrega likovnega ustvarjanja, ki pravi, da so pravila zato, da se jih ne držimo. Otroku le predstavimo osnovno idejo vsake posamezne naloge, vendar je vsak odmik od zastavljenih navodil, vsaka drugačna pot, ki jo bo ubiral pri delu, več kot zaželena.

Drugačne, različne pristope, ki jih bodo ubirali učenci, je treba pred razredom posebej omeniti in pohvaliti. Učenci naj ne dobijo vtisa, da se naloge v ustvarjalnici rešujejo "prav" ali "narobe".

Pravilne so ČISTO VSE likovne rešitve, tudi tiste, ki se razlikujejo od navedenih pravil, kjer se vam bo zdelo, da "učenec navodil ni razumel pravilno". Vsaka negativna kritika bo v učencih zasejala dvom o njihovih sposobnostih, in namesto da bi odprto raziskovali likovne zanke in uganke, se bodo nalog v ustvarjalnici bali in se je izogibali. Tega pa seveda vsi skupaj ne želimo.

Pravilno je skratka vse, kar upošteva pravila ustvarjalnega, izvirnega, drugačnega, samosvojega likovnega izražanja.

In morda še to: v ustvarjalnici se riše in izrezuje samo prostoročno, brez uporabe ravnil, šablon in drugih pomagal, otroka se spodbuja le z besedami, in ne denimo z učenjem risanja in podobnimi prijemi, ki zavirajo ustvarjalnost.

1. NAJPREJ PODPIS

Namen

Namen naloge je, da otrok čim preprosteje označi (podpiše) svojo knjižico in se pri tem seznanj z elementarnimi načini tiska (grafika), odtiskovanjem delov telesa. Učenec prosto izbere barvo (učitelj mu pomaga le pri pripravi dovolj goste barve) in jo s širokim čopičem nanese na (izbrano) dlan. Nato jo odtisne v označeno polje. Enako lahko učenci odtiskujejo svetle barve na temno podlago (in nasprotno), odtise s škarjami izrežejo in sestavijo v skupno delo, ki je "podpis" vsega razreda.

Cilji reševanja likovnih problemov s področja grafike

Usvajanje likovnih pojmov

Spoznajo pojma tiskanje in odtis. Spoznajo postopek za izvedbo najpreprostejših grafičnih tehnik.

Privzganjanje doživljajskih naravnosti

Razvijajo smisel za nizanje različnih oblik in velikosti. Navajajo se na izdelavo čistega izdelka.

Likovno izražanje

Tiskajo z naravnimi materiali.

Naloga

1. Med tempera ali vodenimi barvami izberi barvo, ki ti je najbolj všeč.
2. Vzemi širok čopič in si z barvo premaži dlan.
3. Roko pritisni na papir. Dobil si odtis svoje roke.
4. Opazuj odtis! Kaj si ugotovil?
Enako boš ponovil pred koncem šolskega leta. Takrat boš izbral drugačno barvo. Je tvoja roka kaj zrasla v tem šolskem letu?

Nasvet

Učitelj učencem prebere nalogo, jih pri delu vodi in usmerja. Ob izdelkih učenci skozi pogovor spoznavajo pojme tiskanje, odtis, površina (standardi znanja) in ugotovijo, da je odtis zrcalno obrnjen.

Enak postopek ponovijo pred koncem šolskega leta. Prek pogovora utrjujejo znanja s področja grafike. Ker učenec samostojno izbira barvo, spoznava učitelj tudi afiniteto posameznikov do različnih barv.

2. KJE SEM DOMA?

Namen

Pri risanju preprostega načrta si otrok razvija likovno predstavljalnost in vizualni spomin. Prostorsko situacijo prevaja v samosvojo likovno upodobitev, ki se razlikuje od naše. Učenec pripoveduje in razlaga svoj načrt, kjer poimenuje in razlikuje (standard znanja) tudi vrste črt (ravna, kriva, tanka, debela, kratka, dolga, vodoravna, navpična, poševna).

Cilji reševanja likovnih problemov s področja risanja

Usvajanje likovnih pojmov

Razlikujejo ravne, krive, debele, tanke, dolge, kratke, vodoravne, navpične in poševne črte. Ločijo prekinjeno in neprekinjeno črto.

Učenci se orientirajo na risalni ploskvi (levo, desno, zgoraj, spodaj, spredaj, zadaj).

Privzganje doživljajskih naravnosti

Razvijajo občutek za risarske vrednote in občutljivost za orientacijo na risarskem formatu ter se navajajo na izražanje s prostoročno črto.

Likovno izražanje

Rišejo črte in pike z izbranim materialom ter se brez prej narisane risbe likovno izražajo.

Naloga

1. Na sivi površini nariši šolo ali svojo hišo.
2. Okoli nariši ceste, pločnike, druge hiše in še kaj.
Kaj bi lahko še dodal?

Nasvet

Pogovor z otrokom o šolskem okolišu in varni poti v šolo je lahko dobra spodbuda za izvedbo naloge. Otrok bo po svoje označil pot v šolo in zarisal predmete (ulice, semaforje, prehode za pešce, drevesa ...), ki so zanj pomembni. Izražal se bo črtno in z risbo bo obvladoval prostor. Ob pripovedovanju (predstavljanju svoje risbe) bo ulice in druge zarisane stvari poimenoval tudi s črtami (kratka, dolga, ravna, kriva ...).

3. OGRAJA

Namen

Učenec prek različnih črtnih vzorcev (ograj) spozna učinek svetle linije na temni podlagi (in nasprotno) ter izrazne možnosti in lastnosti posameznih izbranih risal. S tem spozna pojme: risala, barva in debelina risala, svetlo in temno risalo ter sledi risala (standardi znanja).

Pri samostojnem pozicioniranju in lepljenju ter dorisovanju podobnih oblik si razvija občutek za kompozicijo in likovni red.

Cilji reševanja likovnih problemov s področja risanja

Usvajanje likovnih pojmov

Učenci naštejejo, kaj v okolju vidijo kot črto. Spoznavajo različne materiale in pripomočke (risala) ter opišejo značilnosti njihovih sledi. Ločijo svetle in temne materiale.

Razlikujejo ravne, krive, debele, tanke, dolge, kratke, vodoravne, navpične in poševne črte. Ločijo prekinjeno in neprekinjeno črto ter različne oblike in velikosti formatov.

Privzganje doživljajskih naravnosti

Učenci si privzgajajo zanimanje za sprejemanje posredovanih izraznih posebnosti materialov in pripomočkov ter smisel za uporabo sledi risal. Naštejejo njihove razlike in posebnosti. Razvijajo občutek za risarske vrednote in se navajajo na izražanje s prostoročno črto. Razvijajo samostojnost pri izbiri formatov in kombinaciji ustreznih materialov.

Likovno izražanje

Nanizajo različne vrste črt in pik z različnimi materiali in pripomočki. Gradijo in bogatijo risbe s črtami in pikami.

Naloga

1. Opazuj vzorce ograj, ki so odtisnjene na priloženem listu.
2. Izberi tistega, ki ti je najbolj všeč, in ga izreži.
3. Nalepi ga na svetel ali temen list.
4. Izberi pisalo in ograjo doriši tako, da ti kuža za ograjo ne more pobegniti.
5. Kaj bi lahko še dodal?

Podobno lahko narediš tudi z drugimi ograjami.

Nasvet

Učenec samostojno izrezuje pravokotnike z odtisnjenimi ograjami in med njimi izbira. Prav tako samostojno izbere risalo. Naloga je zasnovana tako, da se k njej vračamo večkrat. Učenca spodbujamo, da pri naslednjih ograjah uporablja vedno drugačna risala, prav tako pa na različne načine razvršča in prilepi ograjo. Pri tem spreminja tudi lego formata (navpično, vodoravno), njegovo velikost (priloženi listi, risalni listi ...) in barvo (priložen list, kolaž papir, časopis ...).

4. OPAZOVANJE POVRŠIN

Namen

Učenci spoznavajo čute, ki so pomembni pri likovnem izražanju. Poimenujejo in razločijo pojme: čuti, tip, vid, okus, vonj (standardi znanja) ter povezujejo otipano z vidnim in nasprotno. Podobne oblike se razlikujejo po površini, kar zahteva pozorno opazovanje in tipanje. Sočasno spoznavajo predmet (fotografija), njegovo površino (reliefni tisk) in njeno likovno upodobitev (tekstura).

Cilji reševanja likovnih problemov s področja risanja in grafike

Usvajanje likovnih pojmov

Spoznajo različne čute. Naštejejo lastnosti posameznih čutov (tip, vid).

Privzganje doživljajskih naravnosti

Razvijajo percepcijske zmožnosti. Spodbujajo likovno mišljenje, likovni spomin in domišljijo.

Likovno izražanje

Slepi tisk različnih tekstur na eni strani lista in več frotažev na drugi. Otrok z otipavanjem s prstki "gleda" površino in jo "vidno" prepozna med predstavljenimi vzorci. Otipano hrapavo površino s poljubnim risalom poveže z njeno vizualno podobo.

Naloga

1. Na spodnjem delu lista otipaj označeno mesto, kjer je odtisnjena mrežica. Ali si začutil, da je hrapavo?
2. Zraven sta še fotografija in risba mrežice. Dobro si ju oglej in primerjaj.
3. Otipaj še druge hrapave površine. Poišči ustrezne fotografije in risbe predmetov, ki pustijo tak odtis. Poveži jih s črtami.

Razmisli, zakaj je odtis kovanca obrnjen.

Nasvet

Učence opozorimo na raziskovanje okolja z različnimi čuti. Pri tej nalogi bodo učenci uporabili vid (pozorno opazovanje) in tip (občutljivo tipno zaznavanje). Natančno opazovanje in tipanje reliefno vtisnjenih površin povezujejo in predmete spoznavajo prek dveh različnih čutov (tip, vid), ki ju poimenujejo.

5. ISKANJE POVRŠIN

Namen

Učenci spoznajo pojem površina (standardi znanja), spoznavajo površine predmetov prek fotografij in jih povezujejo z njihovimi likovno upodobljenimi površinami. Podobne oblike zahtevajo natančnejše opazovanje, fotografije, odtisnjene na dveh straneh, pa ustrezen premislek, kar razvija zmožnosti percepcije in spodbuja likovno mišljenje.

Cilji reševanja likovnih problemov s področja risanja in grafike

Usvajanje likovnih pojmov

Spoznajo različne čute. Naštejejo lastnosti posameznih čutov (tip, vid) in značilnosti površin materialov (gladke, hrapave).

Privzgajanje doživljajskih naravnosti

Razvijajo percepcijske zmožnosti, spodbujajo likovno mišljenje, likovni spomin in domišljijo. Bogatijo opazovalne in tipne zmožnosti ter pridobivajo občutek za površine materialov.

Likovno izražanje

Rišejo različne črte (prekinjene, neprekinjene) z izbranimi materiali in pripomočki v ustrezni barvi.

Naloga

1. Predmete na fotografijah primerjaj s posnetimi površinami.
2. Poišči, katere površine in predmeti sodijo skupaj. Poveži jih s črtami.

Nasvet

Učencem predstavimo fotografije najrazličnejših predmetov. Opozorimo jih na opazovanje razgibanih, različno hrapavih površin (podstavek, mreže, ribežen, čipka, podplat) in v tehniki drgnjenke (frotaž) likovno upodobljene (tipične) površine. Učenec opazuje in primerja ter z različnimi črtami (prekinjene, neprekinjene) poveže pravilne pare – fotografijo predmeta z njegovim frotažnim odtisom.

6. RAZISKOVANJE POVRŠIN

Namen

Učenci spoznavajo površine predmetov na dotik in opazujejo njihovo likovno upodobitev, kar omogoča razvijanje občutka za risarske vrednote. Različne teksture, ki jih učenec doseže z drugačno uporabo risala in njegovo sledjo (standardi znanja), bogatijo otrokov predstavi svet. Pri tem dobljene izkušnje omogočajo otroku lažji prehod na grafiko in k odtiskovanju po načinu visokega tiska. Po začetnem raziskovanju površin in njihovem poimenovanju otrok samostojno (ali v skupini) s posameznimi kosi papirja v tehniki kolaža interpretira lasten doživljajski svet.

Cilji reševanja likovnih problemov s področja risanja in grafike

Usvajanje likovnih pojmov

Spoznajo različne čute. Naštejejo lastnosti posameznih čutov (tip, vid) in značilnosti površin materialov (gladke, hrapave). Orientirajo se na risalni ploskvi in spoznavajo različne oblike in velikosti formatov.

Privzganje doživljajskih naravnosti

Razvijajo percepcijske zmožnosti, spodbujajo likovno mišljenje, likovni spomin in domišljijo. Razvijajo občutljivost za orientacijo na risarskem formatu ter samostojnost pri izbiri formatov in kombinaciji ustreznih materialov in orodij.

Likovno izražanje

Gradijo in bogatijo risbo s črtami in točkami ter se brez prej narisane risbe likovno izražajo.

Naloga

Likovna tehnika, ki jo boš spoznal, se imenuje drgnjenka ali frotaž.

1. Poišči površine, ki so hrapave in zanimive.
2. Priloženi papir položi na površino in z voščenko drgni po papirju. Kaj si dobil?
3. Iz papirjev izreži ali iztrgaj zanimive površine in jih nalepi na označena mesta.

Nasvet

Za spoznavanje tehnike je primerno, če učenci prinesejo v šolo različne predmete z izrazito hrapavimi površinami. S tehniko frotaža (tanjši papir in voščenska) jih prenesejo na papir.

Izberejo šest različnih tekstur, ki so jim všeč in so dobro uspele, jih iztrgajo ali izrežejo na manjše kose in jih zalepijo na označena mesta. Učenci, ki že znajo pisati, lahko s svinčnikom (flomaster) dopišejo predmet, s katerega so "posneli" površino.

Ko učenci tehniko že poznajo, lahko raziskujejo različne zanimive hrapave površine v šolskem okolju (lubje na drevesih, stena šole, tlakovci ...). Učenci v tehniki frotaža prenesejo površine na papir. V manjših skupinah ali samostojno učenci iz kosov papirja (trganka, rezanka) sestavijo novo likovno podobo. Upoštevajo smer, gostoto in obliko tekstur ter oblikujejo motiv po domišljiji (čudežno mesto, žival, rastlina ...).

7. ISKANJE BARV

Namen

Naloga postavlja učenca v vlogo aktivnega opazovalca umetniškega likovnega dela. Učenec z občutljivim opazovanjem odčitava barve in prepoznava delo umetnika, slikarja (standardi znanja). Med svojimi barvicami skrbno odbira enake (podobne) barve in si razvija barvno ločljivost.

Cilji reševanja likovnih problemov s področja slikanja

Usvajanje likovnih pojmov

Učenci spoznajo pojme slikar, umetnik, slika. Učenci ločijo barve in jih poimenujejo. Poimenujejo različice barv.

Privzganje doživljajskih naravnosti

Učenci na nevsiljen način razvijajo senzibilnost za osnovne barvne kvalitete in krepijo občutek za različnost barv. Razvijajo zmožnost za opazovanje predmetov in pojavov v naravi in okolju.

Likovno izražanje

Vlečejo linije in barvajo ploskve s slikarskimi materiali in pripomočki.

Naloga

*Pred teboj je reprodukcija slike, ki jo je naslikal slikar Lojze Logar. Naslov slike je **Brez naslova**. Pri slikanju je uporabil veliko barv, ki jih je mešal na paleti.*

1. Na sliki poskušaj odkriti čimveč različnih barv.
2. Vzemi suhe barvice in pobarvaj krogce na paleti z barvami, ki si jih našel na sliki.

Nasvet

Učencu predstavimo umetniško likovno delo in ga opozorimo, naj opazuje barve. Pri individualnem reševanju te likovne naloge lahko učenci samostojno iščejo in odbirajo barve, ki jih opazijo na reprodukciji. V pogovoru jih poimenujejo in z njimi polnijo krogce na paleti.

Če nalogo uporabimo kot del uvodne motivacije, se z učenci o barvah na sliki pogovorimo, učenci barve poimenujejo in jih samostojno poiščejo v svoji škatlici z barvicami ter obarvajo krogce na paleti.

8. IGRA SPOMIN IN VRSTE ČRT

Namen

Učenec z izbranimi risali polni označena mesta na listu z različnimi spleti črt. To učenca omogoča svobodno igro z različnimi vrstami črt, ki jih razlikuje (standardi znanja), hkrati pa ga navaja na natančnost in doslednost pri polnjenju posameznih površin.

Cilji reševanja likovnih problemov s področja risanja

Usvajanje likovnih pojmov

Učenci spoznavajo različne materiale in pripomočke (risala) ter razlikujejo ravne, krive, debele, tanke, dolge, kratke, vodoravne, navpične in poševne črte. Ločijo prekinjeno in neprekinjeno črto ter spoznajo različne oblike in velikosti formatov.

Privzganje doživljajskih naravnosti

Učenci razvijajo občutek za risarske vrednote in se navajajo za izražanje s prostoročno črto. Privzganje si smisel za uporabo različnih črtnih vrednot in prizadevnost v izpolnjevanju ploskev na risbi.

Likovno izražanje

Nanizajo različne vrste črt in točk z različnimi materiali in pripomočki. Risbo gradijo in bogatijo s črtami in točkami.

Naloga

*Izdelal si boš tablice za igro **Spomin**. Desno imaš narisanih 16 praznih prostorčkov.*

1. V prazne prostorčke nariši poljubno dolge črte, ki naj bodo različne po debelini, obliki in smeri. Pazi, da bosta po dva in dva prostora enaka.
2. Dobil boš osem parov tablic. Zdaj jih s škarjami izreži in igra se lahko začne.

Nasvet

Učenec samostojno izbere ustrezna risarska orodja in materiale. Omejena polja učenca navajajo na manjši format. Učenec razlikuje točke in različne vrste črt ter jih ob risanju tudi poimenuje.

9. ROŽA

Namen

Naloga je zasnovana tako, da učenec najprej zariše poljubno velik okvir, ki mu predstavlja novi format risbe (standardi znanja). Z različnimi vrstami črt bogati risbo in opiše spoznane pojme: risanje, risba, bogatenje risbe (standardi znanja). Učenec prek različnih črtnih naravnih vzorcev (roža) spoznava učinek linije ter izrazne možnosti in lastnosti izbranega risala.

Cilji reševanja likovnih problemov s področja risanja

Usvajanje likovnih pojmov

Učenci naštevajo, kaj v naravi vidijo kot črto. Razlikujejo ravne, krive, debele, tanke, dolge, kratke, vodoravne, navpične in poševne črte. Ločijo prekinjeno in neprekinjeno črto in razlikujejo različne velikosti formatov.

Privzgajanje doživljajskih naravnosti

Privzgajajo si zanimanje za sprejemanje posredovanih izraznih posebnosti materialov in pripomočkov. Razvijajo občutek za risarske vrednote in se navajajo za izražanje s prostoročno črto. Razvijajo samostojnost pri izbiri formatov.

Likovno izražanje

Narišejo podobe predmetov z različnimi črtami in točkami. Risbo gradijo in bogatijo s črtami in točkami. Nanizajo različne vrste črt in točk z izbranim materialom.

Naloga

1. Dobro opazuj fotografijo rože, ki raste.
2. Izberi risalo, ki pušča temno sled.
3. Na listu si s črtami označi tako velik okvir, da bo roža v njem.
4. Narisani okvir zapolni s črtami tako, kot si zamišljaš, da bo zrasla tvoja roža.
Bi lahko še kaj dodal?

Nasvet

Učenec pri risanju sledi nakazanemu vzorcu, ali pa ustvari svojega. Pomembno je, da učenec izbere risalo, ki pušča temno sled, in da s črtami zapolni format. Izbrani in zarisani format zapolni s črtami tako, da te sledijo rasti rože, lahko pa nariše povsem po svoje.

10. ŽOGE

Namen

Naloga je zasnovana tako, da učenec z izrezovanjem krogov (žoge) in njihovim postavljanjem na obarvane ploskve spoznava učinkovanje različnih barv ter razlikuje pojme barvna različnost, žive in umirjene barve (standardi znanja). S samostojnim pozicioniranjem izrezane oblike se otrok individualno odloča za barvno skladnost ali kontrast in si bogati občutek za barvne odnose.

Cilji reševanja likovnih problemov s področja slikanja

Usvajanje likovnih pojmov

Učenci ugotovijo razliko v načinu izražanja z različnimi slikovnimi materiali in njihovimi pripomočki. Ločijo pojma živa in umirjena barva.

Privzgajanje doživljajskih naravnosti

Učenci razvijajo možnost ustvarjalne uporabe posredovanih navodil za izvajanje likovne tehnike in se navajajo na izvirno uporabo barvne ploskve pri upodabljanju motiva. Krepijo občutek za različnost barv.

Likovno izražanje

Zapolnijo ploskev z izrezanimi (ali natrganimi) barvnimi ploskvami.

Naloga

Pred seboj imaš velike enobarvne ploskve in nekoliko manjše dvobarvne ploskve.

1. Iz dvobarvnih ploskev izreži različno velike žoge.
2. Polagaj jih na različne enobarvne podlage.
3. Dobro opazuj, kakšna je žoga na podlagi.
4. Tam, kjer je žoga najlepša, jo prilepi.

Kaj bi lahko še dodal, dorisal, doslikal?

Nasvet

Pri tej nalogi si učenec razvija občutek za barvne odnose. S samostojnim izrezovanjem brez poprejšnjega zarisovanja si učenec uri spretnost likovne predstavljalnosti in navsezadnje tudi ročne spretnosti. Otrok izbira položaj žogic po lastnem občutku in vse rešitve naloge so pravilne. Z različnimi slikarskimi materiali lahko otrok (če želi) sliko še dodatno polni z barvami. V pogovoru ugotavljamo različnost barv in pokažemo ter poimenujemo žive in umirjene barve.

Nalogo lahko učenci rešujejo večkrat (npr. kot del uvodne motivacije) tako, da vsakič odberejo in izrežejo eno pisano površino. Lahko pa tej likovni nalogi namenimo samostojno didaktično enoto.

11. SESTAVLJANKA (PUZZLE)

Namen

Naloga je zasnovana tako, da postavlja učenca v vlogo aktivnega opazovalca umetniškega likovnega dela. Učenec z občutljivim opazovanjem prepoznava barve in oblike, ki sestavljajo (razrezano) delo umetnika, slikarja (standardi znanja). Učenec si razvija barvno občutljivost in ob pomoči naslikanih barv in oblik razstavljene oblike povezuje (sestavlja) v celoto.

Cilji reševanja likovnih problemov s področja slikanja

Usvajanje likovnih pojmov

Učenci spoznajo pojme slikar, umetnik, slika. Učenci ločijo barve in jih poimenujejo.

Privzganjanje doživljajskih naravnosti

Učenci na nevsiljen način razvijajo senzibilnost za osnovne barvne kvalitete in krepijo občutek za različnost barv. Razvijajo zmožnost za opazovanje predmetov in pojavov v naravi in okolju.

Likovno izražanje

Vlečejo linije s slikarskimi materiali in pripomočki. Z izrezanimi barvnimi ploskvami zapolnijo slikovno ploskev.

Naloga

*Pred teboj je reprodukcija slike, ki jo je davnega leta 1883 naslikal slikar Jurij Šubic. Naslov slike je **Pred lovom**.*

1. Dobro opazuj sliko. Kaj vidiš na sliki?
2. Na zadnji strani reprodukcije imaš označene črte. Po teh črtah razreži sliko. Tega se lahko lotiš na več načinov:
Najlažje: Razrežeš samo po modrih črtah.
Lahko: Razrežeš samo po modrih in rumenih črtah.
Težje: Razrežeš po modrih, rumenih in rdečih črtah.
Najtežje: Narišeš še zelene črte in razrežeš po vseh črtah.
3. Poskušaj sliko spet sestaviti. Pomagaj si s pomanjšano sliko.

Nasvet

Učenec si pri tej nalogi uri ročne spretnosti, spoznava barve, najpomembnejše pa je njegovo aktivno opazovanje kakovostnega likovnega dela, s čimer se ukvarja med sestavljanjem razrezane slike. Učenci se samostojno odločajo o načinu rezanja. Dobro je, če nalogo rešuje postopno, od lažje k najtežji. Razrezane koščke pri vsaki od nalog znova sestavi.

Učenci se k nalogi vračajo večkrat v šolskem letu, tudi ko so rešili že najtežjo nalogo, je lahko zlaganje sestavljanke prijetna (likovna) igra.

12. ČRNI PETER

Namen

Učenec izbira med različnimi risarskimi materiali in orodji ter polni obarvana mesta na listu z različnimi motivi, ki so prostorsko omejeni. Polnjenje ploskev manjšega formata (standardi znanja) na tonirano podlago omogoča učencem svobodno igro z različnimi vrstami črt.

Učenec se navaja na natančnost pri polnjenju enako obarvanih površin z enakim (podobnim) motivom.

Cilji reševanja likovnih problemov s področja risanja in slikanja

Usvajanje likovnih pojmov

Spoznajo posebnosti sledi (slikarskih in risarskih) materialov in pripomočkov. Ločijo in poimenujejo barve ter različice barv.

Razlikujejo ravne, krive, debele, tanke, dolge, kratke, vodoravne, navpične in poševne črte. Ločijo prekinjeno in neprekinjeno črto.

Privzganje doživljajskih naravnosti

Razvijajo samostojnost v odkrivanju posebnosti izražanja na različne formate in kvalitete slikovnih ploskev. Razvijajo občutek za risarske vrednote in se navajajo za izražanje s prostoročno črto.

Privzganjajo si smisel za uporabo različnih črtnih vrednot.

Likovno izražanje

Na majhen format nanizajo različne vrste črt in točk z različnimi (slikarskimi in risarskimi) materiali in pripomočki, ki puščajo tanko sled. Likovno delo gradijo in bogatijo s črtami in točkami.

Naloga

Na papirju je odtisnjenih 12 parov praznih obrobljenih polj. Spremenil jih boš v igralne karte. To boš naredil tako, da boš polja izpolnil na različne načine.

1. Izpolni polja. Lahko jih dobarvaš, porišoš, potiskaš ... Narišoš lahko različne živali ali predmete, poljubne črte, oblike, črke ali številke, ki jih že poznaš.

Pazi, da bosta po dva in dva prostora enaka.

2. Dobil boš 12 parov tablic. Zdaj jih s škarjami izreži in igra se lahko začne.

3. Si opazil, da je ena karta odtisnjena posebej? Ta bo pa Črni Peter.

Ker nima para, jo lahko poslikaš ali porišoš, kakorkoli želiš.

Če se naloge lotite v šoli ali skupaj s prijatelji, lahko naredite velik komplet igralnih kart.

Nasvet

Pri reševanju te naloge ravnamo tako, da učenec sestavi pare različno, glede na svoje sposobnosti in želje. Tudi za motive na kartah se učenec prosto odloča in ti lahko predstavljajo različne živali ali predmete, lahko jih družijo likovna tematika (črte, oblike, površine), lahko pa različni znaki (črke, besede, številke). Pomembno je, da sta po dve in dve karti enaki (podobni) ne glede na izbran likovni motiv. Drugačen naj bo Črni Peter.

Učenec ima na voljo poseben list, kjer ima možnost, da skozi igro z likovnimi izrazili nariše svoje znake, motiv za karte.

13. OD BELE DO ČRNE 1

OPAZOVANJE BARV OD BELE DO ČRNE

Namen

Učenec opazuje sivo barvno lestvico in spoznava različno svetle oziroma temne nepestre sive barve (standardi znanja), kar je dobra osnova za razumevanje podobnih barvnih odnosov pri drugih barvah. S sivo barvno lestvico primerja tudi sive barve iz okolja in si krepí občutek za osnovne barvne odnose.

Cilji reševanja likovnih problemov s področja slikanja

Usvajanje likovnih pojmov

Učenci spoznajo pojma svetla in temna barva. Poimenujejo svetle in temne barve ter poiščejo primere svetlih in temnih barv v okolju.

Privzganje doživljajskih naravnosti

Učenci si na nevsiljen način razvijajo senzibilnost za osnovne barvne kvalitete in si krepíjo občutek za različnost barv. Učenci razvijajo zmožnost ustvarjalne uporabe posredovanih navodil za izvajanje likovne tehnike.

Likovno izražanje

Slikovno ploskev zapolnijo z izrezanimi ali natrganimi barvnimi ploskvami.

Naloga

Na sredini lista so natisnjene različne sive površine. Od spodaj navzgor si barve sledijo od temne proti svetli. Ob robu so odtisnjeni liki z enakimi barvami površin, vendar niso urejeni po vrsti.

1. Izreži manjše like na robu strani in dobro poglej njihovo barvo.
2. V rdeči kvadrat prilepi lističe v enakem vrstnem redu kot na listu.
3. V rdeči kvadrat na drugi strani pa obratno kot na listu (zgornji listič naj bo najtemnejši).
4. Opazuj barve in ugotovi, kje so vsi trije lističi enake sive barve.
5. Poišči razne sivo obarvane papirje (časopis, revije ...) in izreži koščke različnih sivih barv. Prilepi jih tam, kjer je siva barva najbolj podobna tvojim sivim lističem.

Nasvet

Učenec izreže koščke papirja sivih barv. Z aktivnim opazovanjem in primerjanjem poišče ustrezno barvo na listu in nanjo položi oba izrezana koščka enake sive barve. Nato ju na eni strani sive barvne lestvice zalepi enako kot na predlogi, na drugi strani pa ravno obratno.

Učenec ugotovi, da so na srednjem polju vse tri sive barve enake.

Učenci v okolju poiščejo površine, ki so obarvane sivo (časopis, revije ...), ter z opazovanjem in primerjanjem poiščejo mesto ob sivi barvni lestvici, ki tej sivini najbolj ustreza. Tam papir zalepijo. Likovno nalogo lahko izvajamo v eni ali dveh etapah.

14. OD BELE DO ČRNE 2

BARVANJE OD BELE DO ČRNE

Namen

Učenec opazuje sedemstopenjsko sivo barvno lestvico, ki postopoma prehaja od svetle proti temni barvi (standardi znanja), ter poskuša z različnimi slikarskimi in risarskimi materiali svetle in temne barve tudi naslikati in narisati. S tem si razvija občutek za osnovne odnose med barvami.

Cilji reševanja likovnih problemov s področja risanja in slikanja

Usvajanje likovnih pojmov

Učenci spoznajo pojma svetla in temna barva. Ločijo svetle in temne materiale, poimenujejo svetle in temne barve ter poiščejo primere svetlih in temnih barv v okolju.

Privzganje doživljajskih naravnosti

Učenci razvijajo zmožnost ustvarjalne uporabe posredovanih navodil za izvajanje likovne tehnike in si na nevsiljen način razvijajo senzibilnost za osnovne barvne kvalitete. Krepijo si občutek za različnost barv in razvijajo občutek za risarske vrednote.

Likovno izražanje

Rišejo črte z izbranimi materiali in orodji in naslikajo preprosto kompozicijo, kjer poslikajo celotno ploskev.

Naloga

Na listu so natisnjene različne sive površine. Od leve proti desni si barve sledijo od svetle proti temni.

1. Zgoraj z mehkim svinčnikom nariši svoje sive barve, ki bodo podobne natisnjenim.
2. Poskusi še s kakšnim drugim risalom.
3. Pripravi si čopič in v lonček vlij nekaj kapljic tuša. Spodaj s tušem in vodo naslikaj sive barve, podobne natisnjenim.
4. Podobno lahko poskusiš tudi z vodeno barvo, ki ti je všeč.

Nasvet

Otrok preizkuša različne risarske in slikarske materiale tako, da dosega različne sive ploskve. Svinčnik, oglje, suha barvica, voščenska itd. puščajo ob različnih pritiskih različne sive sledi. Otrok slika z izbranim materialom (čopič, tuš ali črna vodena barva) in opazuje svojo sivino ter jo primerja z odtisnjeno sivo lestvico. Z različnimi materiali dobljene (narisane, naslikane) sive ploskve s črtami poveže s sivino, ki je odtisnjena in je narisani najbolj podobna.

15. SVETLE IN TEMNE BARVE

Namen

Učenec aktivno opazuje vse odtisnjene barve. Različne barve (glede na barvitost) imajo svoj par, ki je v svetlejši ali temnejši barvi (standardi znanja). Učenec si z opazovanjem in primerjavo barv razvija občutek za osnovne odnose med barvami. S pravilnim pozicioniranjem izrezanih barvnih papirjev kaže na razumevanje in uporabo pojmov svetla in temna barva, s svobodnim lepljenjem preostalih pa kaže svoj občutek za barvne odnose.

Cilji reševanja likovnih problemov s področja slikanja

Usvajanje likovnih pojmov

Učenci spoznajo pojma svetla in temna barva. Poimenujejo svetle in temne barve ter poiščejo primere svetlih in temnih barv v okolju.

Privzganjanje doživljajskih naravnosti

Učenci si na nevsiljen način razvijajo senzibilnost za osnovne barvne kvalitete in si krepijo občutek za različnost barv. Učenci razvijajo zmožnost ustvarjalne uporabe posredovanih navodil za izvajanje likovne tehnike.

Likovno izražanje

Slikovno ploskev zapolnijo z izrezanimi ali natrganimi barvnimi ploskvami.

Naloga

Na listu so štiri velike barvne ploskve. Dve sta temni in dve svetli. Na robu lista so nekoliko manjše barvne ploskve. Tudi tukaj sta dve svetlejši in dve temnejši.

1. Najprej izreži manjše barvne ploskve.
2. Dobro opazuj barve na izrezanih listih. Med velikimi ploskvami poišči vsaki barvi podobno, vendar svetlejšo ali temnejšo barvo na lističu.
3. Iz manjšega lističa izreži dve različni obliki.
Ena naj bo oglata, druga okrogla.
4. Oglate oblike zalepi k enakim, vendar svetlejšim ali temnejšim barvam.
5. Še enkrat dobro poglej vse barve in okrogle oblike zalepi na tiste barve, kjer se bodo najlepše videle.

Kaj si ugotovil?

Nasvet

Učenci iz barvnih papirjev izrežejo po dve različni obliki (oglato in okroglo) poljubnih velikosti. Z opazovanjem in primerjanjem barv poiščejo izrezanim oblikam podobne, vendar svetlejše ali temnejše barve. Ugotovijo in poimenujejo različno svetli barvi (npr. svetlo zelena, temno zelena) in nanju (kjerkoli) prilepijo okroglo izrezano obliko. Ko prilepijo vse štiri okrogle oblike k ustreznemu barvnemu paru, razporejajo preostale oblike po ploskvi, jih polagajo na različne načine (vodoravno, navpično) in prilepijo tja, kjer jim je najbolj všeč.

Prvi del naloge zahteva pozorno opazovanje in primerjanje, drugi pa je prepuščen otrokovemu občutku za barve. Kompozicija slike in položaji zalepljenih barvnih papirjev so plod otrokove samostojne odločitve in njegovega občutka za likovni red.

16. TISKANJE

Namen

Učenec spoznava osnove grafike. Izdela matrico, spozna postopek tiskanja in naredi odtise (standardi znanja). Dosedanje znanje o barvah uporabi tako, da izbira med živimi in umirjenimi ali svetlimi in temnimi barvami (standardi znanja) ter izbrane barve poimenuje. Spoznava in uporablja orodja in materiale za izdelavo preprostih pechatnikov.

Cilji reševanja likovnih problemov s področja grafike

Usvajanje likovnih pojmov

Spoznajo pojma tiskanje in odtis. Spoznajo postopek za izvedbo najpreprostejših grafičnih tehnik – tisk s pechatniki.

Privzgajanje doživljajskih naravnosti

Bogatijo opazovalne in tipne zmožnosti. Razvijajo smisel za nizanje različnih oblik in velikosti. Navajajo se na izdelavo čistega izdelka.

Likovno izražanje

Tiskajo z različnimi predmeti in naravnimi materiali. Izdelajo matrico iz mehkejšega materiala in jo odtisnejo.

Naloga

Na veliko predmetih najdemo natisnjene vzorce. Te so natisnili, da bi bili predmeti bolj zanimivi in privlačni. Tudi ti boš naredil svoje vzorce.

1. Krompir prereži približno na polovici.
2. Zamisli si neko obliko in jo nariši na odrezano stran krompirja.
3. Narisano obliko obreži in dobiš pečat.
Enako ponovi z drugim kosom krompirja.
4. Izberi si barvo, ki ti je najbolj všeč. Izberi še kakšno drugo barvo.
5. S čopičem nanašaj barvo na pechatnike in natisni vzorec.
Kje vse bi lahko uporabil svoj vzorec?

Nasvet

Učenec izdelava preprosta pechatnika iz krompirja. Pri tem je pomembno, da se po oblikah razlikujeta. Če je razlika majhna, naj učenec ob prvi izbrani barvi izbere drugo, ki je kontrastna.

Pri zelo različnih oblikah pechatnikov učenec prosto izbira barve.

Dobro je, če učenec prve odtise naredi na poseben papir, poljubni vzorček pa nato odtisne na označeno mesto.

17. MOJE MESTO

Namen

Učenec spoznava osnove arhitekture in razlikuje pojme: prostor, zunaj, znotraj. Spoznava oblike prostorov: oglat, okrogel in velikosti prostorov: velik, majhen (standardi znanja). Pri oblikovanju urbanega prostora simulira gibanje po prostoru in razlikuje pojme: spredaj, zadaj, naprej, nazaj, levo, desno, poševno, ravno (standardi znanja).

Cilji reševanja likovnih problemov s področja oblikovanja prostora

Usvajanje likovnih pojmov

Naštejejo oblike prostorov in se orientirajo v prostoru (spredaj, zadaj, naprej, nazaj, levo, desno, poševno, navzdol, navzgor).

Privzgajanje doživljajskih naravnosti

Razvijajo zmožnost izražanja lastnih doživetij in pridobivajo zmožnost oblikovanja svojstvenih oblik ter bogatijo zmožnost opazovanja različnih prostorov. Ob doživljanju likovno urejenega prostora razvijajo ustvarjalno mišljenje.

Likovno izražanje

Gradijo različne oblike prostorov in jih sestavljajo v različne prostorske tvorbe.

Naloga

Priložene imaš liste papirja.

Iz njih boš naredil hišice, ki bodo krasile tvoje mesto.

1. S prepogibanjem in lepljenjem papirja naredi različne hišice. Pomagaš si lahko s prikazanimi primeri.
2. Svoje hišice lahko tudi skrajšaš, prerežeš. Dodaj jim različne strehe.
3. Nariši jim tudi vrata in okna. Lahko pa uporabiš vrata in okna, ki so na robu lista. Ta izreži in jih prilepi na hišico.
4. Hišice razporedi po listu.
5. Doriši še ulice, pločnike, zelenice in še kaj.

Hišico s tremi vogali dobiš, če list trikrat prepogneš in rob zalepiš.

Hišico s štirimi vogali dobiš, če list štirikrat prepogneš in rob zalepiš.

Hišico valjaste oblike dobiš, če list zavaljaš in zalepiš.

Nasvet

Pri učencih spodbujamo različne pristope k nalogi.

Na primer: podana okna in vrata lahko uporabijo učenci tudi za kaj drugega. Iz njih lahko sestavijo klopi v parku, z nizanjem dobijo ograjo, prilepljena prek narisane ceste se okna spremenijo v zebro, prehod čez cesto in podobno.

Hiše, ki jih učenci izrezujejo, naj bodo prav tako čimbolj različne. Namesto njih lahko uporabijo tudi manjšo embalažo (škatlice zdravil, zobnih krem ...). Nalogo lahko povežejo z nalogo Spomenik in okoli spomenika uredijo trg, na katerem ta stoji.

Tudi vi lahko idejo naloge uporabite za osnovo pri ustvarjalno načrtovani uri likovne vzgoje na svoj lastni, izviren način, na katerega snovalci teh nalog nismo niti pomislili.

18. VALOVITA LEPENKA

Namen

Učenci preoblikujejo dvodimenzionalne kose lepenke v tridimenzionalne oblike in spoznajo pojme: kip, kipar, ločijo kiparske materiale: trd, mehak, gladek, hrapav (standardi znanja). Navajajo se na ravnanje s preprostim orodjem in razvijajo ročne spretnosti, samostojnost ter sproščajo ustvarjalno domišljijo.

Cilji reševanja likovnih problemov s področja kiparstva

Usvajanje likovnih pojmov

Spoznajo pojem kip in pojme: velik, majhen, votel, poln in usvojijo pojem kipar umetnik. Spoznajo osnovne kiparske materiale in orodja ter usvojijo pojma celota in sestavni deli kipa.

Privzgajanje doživljajskih naravnosti

Razvijajo samostojnost pri oblikovanju tridimenzionalnih podob, privzgajajo si vztrajnost in dopolnjujejo izkušnje pri oblikovanju z mehкими materiali. Navajajo se na odgovorno upoštevanje navodil za pravilno oblikovanje z mehkim materialom.

Likovno izražanje

Oblikujejo preproste tridimenzionalne oblike z vboklinami in izboklinami ter preprost statični kip s sestavljanjem. Oblikujejo kiparsko tvorbo iz odpadnega materiala z dodajanjem in odvzemanjem ter oblikujejo površino (gladko, hrapavo).

Naloga

1. Valovito lepenko razreži v trakove. Trakovi naj bodo različno široki in naj se ožijo in širijo.
2. Iz trakov naredi zanimive oblike. V pomoč je na slikah nekaj primerov. Pri oblikovanju predmetov si pomagaj z gumico in ščipalkami.
3. Na označeno mesto poskušaj s poljubnim risalom narisati kip, ki si ga ustvaril iz valovite lepenke.

Nastale izdelke lahko skupaj s sošolci sestavite v skupinski kip. Kaj bo nastalo?

Nasvet

Pomembno je, da pri tej nalogi učence seznanimo z osnovnimi preprostimi načini preoblikovanja valovite lepenke. V glavnem je za to starost primerno zvijanje trakov v kolesa, stožce, lepljenje trakov v zanke, izdelava preprostih tulcev. Učence pa vseeno spodbujamo v raziskovanju materiala. Kako lahko lepenko prepogibamo, kako jo pripravimo, da stoji na podlagi, kako jo trgamo in podobno.

Pri vrednotenju nastalega se zavedamo, da v tej nalogi podobno kot pri preostalih poudarjamo proces dela, manj pa končni rezultat, izdelek. Ti bodo večinoma nespretni, nenatančni, tehnično nerodni, kar je v tej starosti normalno, pričakovano in likovno popolnoma upravičeno. Namesto tega pohvalimo vsak nov, drugačen, izviren način uporabe valovite lepenke, ne glede na to, kako nespretno se ga je učenec lotil.

19. MOJA SOBA

Namen

Učenec spoznava in predstavi bivalni prostor in njegovo opremo (standardi znanja). Pri oblikovanju notranjega prostora simulira gibanje po prostoru in razlikuje pojme: spredaj, zadaj, naprej, nazaj, levo, desno, poševno, ravno (standardi znanja). Razlikuje sestavne dele prostora: tla, stene, strop.

Cilji reševanja likovnih problemov s področja oblikovanja prostora

Usvajanje likovnih pojmov

Opišejo bivalni prostor (dom), naštejejo oblike prostorov in naštejejo sestavne dele bivalnega prostora (tla, stene, strop). Naštejejo kose pohištva in opišejo različnost opreme v prostoru ter naštejejo primere okrasnih predmetov v prostoru.

Privzgajanje doživljajskih naravnosti

Razvijajo zmožnost izražanja lastnih doživetij in si pridobivajo zmožnost oblikovanja svojstvenih oblik ter bogatijo zmožnost opazovanja različnih prostorov. Ob oblikovanju različnih bivalnih kotičkov se navajajo na aktivno delo in samostojnost, ob doživljanju likovno urejenega prostora pa razvijajo ustvarjalno mišljenje.

Likovno izražanje

Gradijo različne oblike prostorov in jih sestavljajo v različne prostorske tvorbe.

Oblikujejo bivalne kotičke (kartoni, lepenka) in jih opremijo s prinesenimi uporabnimi in okrasnimi predmeti.

Naloga

Na listu papirja je narisana pravokotnik. Ta predstavlja tvojo sobo ali kakšen drug prostor. Vanj razporedi pohištvo.

1. Na papir razporedi pohištvo, ki naj bodo tvoje radirke, šilčki, kocke ... Sobo lahko urediš tako, kot je v resnici, ali pa po svoje.
2. Doriši še okna, vrata, preprogo, zavese in še kaj.
3. Pravokotnik na desnem robu izreži in prepogni.
4. Na izrezani pravokotnik nariši sebe. Na eno polovico nariši svojo prednjo stran, na drugo pa zadnjo. Postavi se v svojo sobo. Prijetno bivanje!

S sošolci si lahko za podlago pripravite malo večji pravokotnik in skupaj sestavite svoj razred s klopni, stoli, tablo, igralnim kotičkom ...

Vanj postavite svoje narisane in izrezane figurice. Nekdo lahko nariše, izreže in na podlago pritrdi tudi obe učiteljici.

Nasvet

Celotna naloga naj bo podobna igri z lego kockami, sestavljanju domišljajskih prostorov in umeščanju figur vanj. Uporabite lahko manjšo odpadno embalažo, ki je lahko poslikana, materiale lahko med seboj mešate. Učencem glavno tehnično pomoč ponudite pri izdelavi figurice. Pokažite jim, kako dosežemo stojnost (prilepimo na kartonski podstavek). Naloga naj pomeni osnovo za trajno igro. Svoje prostore lahko razvijajo na različne načine, jih dopolnjujejo, dodajo garažo za avtomobilčke, igračke in podobno.

20. SPOMENIK

Namen

Učenci s sestavljanjem preoblikujejo dvodimenzionalne kose papirja v tridimenzionalne oblike in ob tem razložijo pojme: kip človeškega telesa, celota, sestavni deli kipa (standardi znanja). Navajajo se na ravnanje s preprostim orodjem, razvijajo ročne spretnosti in samostojnost pri delu. Opišejo podobo kipa: resnična, poenostavljena (standardi znanja).

Cilji reševanja likovnih problemov s področja oblikovanja prostora

Usvajanje likovnih pojmov

Naštejejo sestavne dele človeškega telesa in usvojijo pojma celota in sestavni deli kipa ter spoznajo kiparjeve različne načine oblikovanja figur. Spoznajo pojem kip in pojme: velik, majhen, votel, poln in usvojijo pojem kipar umetnik. Spoznajo osnovne kiparske materiale in orodja.

Privzganje doživljajskih naravnosti

Navajajo se na samostojnost pri uporabi preprostih kiparskih materialov in orodij ter razvijajo samostojnost pri oblikovanju tridimenzionalnih podob. Privzganjajo si vztrajnost in dopolnjujejo izkušnje pri oblikovanju z mehкими materiali ter se navajajo na odgovorno upoštevanje navodil za pravilno oblikovanje z mehkim materialom. Razvijajo zmožnost za izražanje kiparskih tvorb.

Likovno izražanje

Oblikujejo preprosto statično figuro s sestavljanjem.

Naloga

Na fotografijah je spomenik slovenskemu generalu in pesniku Rudolfu Maistru. Kip stoji v Mariboru. Ustvarila ga je kiparka Vlasta Zorko.

1. Fotografije kipa izreži po označenih črtah.
2. Sestavi jih, kot je prikazano na sliki. Pazi, da bo sprednja stran kipa spredaj, leva in desna na straneh, zadnji del kipa pa zadaj.
3. Robove dobro zalepi. Izdelal si pomanjšano kopijo kipa.
4. Kip postavi kamorkoli v prazen prostor na tej strani. Okoli njega nariši poti tako, da si ga bodo lahko tudi drugi otroci ogledali z vseh strani.

Nasvet

Kipec, ki so ga otroci izdelali, naj bo osnova za različne likovne igre. Učenci lahko na podoben način izdelajo svoj kipec, morda živalsko figuro in podobno. Pri tem se ukvarjajo z različnimi pogledi na motiv.

Kipec lahko postavijo v mesto (naloga 17: Moje mesto).

Kipec lahko učenci tudi opazujejo in narišejo, naslikajo. Iz njega lahko nastane zanimiva vazica za suho cvetje ali posodica za pisala.

21. ROŽICE S TUJEGA PLANETA

Namen

Učenci preoblikujejo dvodimenzionalne kose papirjev monokromatskih barv v tridimenzionalne oblike. Ob tem spoznajo pojme: kip, kipar in ločijo kiparske materiale: trd, mehak, gladek, hrapav (standardi znanja). Navajajo se na ravnanje s preprostim orodjem in razvijajo ročne spretnosti, samostojnost ter sproščajo ustvarjalno domišljijo. Učenci opišejo podobo kipa: resnična, poenostavljena (standardi znanja).

Cilji reševanja likovnih problemov s področja oblikovanja prostora

Usvajanje likovnih pojmov

Spoznajo kiparjeve različne načine oblikovanja in osnovne kiparske pojme: stiskanje, gnetenje, valjanje, modeliranje. Spoznajo osnovne kiparske materiale in orodja, ločijo pojme: trd in mehak material, hrapav, gladek (dodajanje, odvzemanje).

Privzganjanje doživljajskih naravnosti

Razvijajo samostojnost pri oblikovanju tridimenzionalnih podob in se navajajo na izvirno upodabljanje. Pri oblikovanju z dodajanjem in odvzemanjem razvijajo domiselnost ter se pri nizanju elementov navajajo na vztrajnost. Navajajo se na odgovorno upoštevanje navodil za pravilno oblikovanje z mehkim materialom in razvijajo zmožnost za izražanje kiparskih tvorb.

Likovno izražanje

Oblikujejo preproste tridimenzionalne oblike z vboklinami in izboklinami.

Naloga

Na tujem planetu, nekje v vesolju, sicer res nimajo kaj prida barv, zato pa so rože, ki tam rasejo, toliko bolj nenavadnih oblik.

1. Priložene sive papirje spremeni v rožice. Pomagaš si lahko s slikami.
2. Za vsako rožico si izmisli ime.
3. Prilepi jih na list in si ustvari vesoljski travnik.

S sošolci lahko na večji podlagi ustvarite travnik na tujem planetu.

Iz več posameznih rožic lahko sestavite velik šopek ...

Nasvet

Učencem predstavimo le najosnovnejše načine preoblikovanja papirja, kot so na primer zvijanje, prelaganje, mečkanje, trganje, zarezovanje. Preostalo, kako bodo te načine uporabili, pa prepustimo učencem. Spet velja osnovno pravilo, kolikor učencev se loti naloge, toliko različnih rožic nastane.

Učenci lahko v delo vpletajo tudi druge izrazne načine, ki jih že poznajo. Veliki temni rožici lahko nalepijo manjše pike, ki so jih iztrgali iz svetlejšega papirja, na svetlejši površini lahko vrisujejo vzorce s temnimi risali.

Izdelano rožico lahko sploščimo in odtisnemo s frotažem ...

Pri pripravi gradiv so sodelovali učitelji iz Skupine Praktik:

Helena Abram, OŠ Vodmat, Ljubljana, **Marjanca Agrež**, OŠ Božidarja Jakca, Ljubljana / Hrušica, **Martina Arh**, OŠ Leskovec pri Krškem, **Jasna Babič**, OŠ Vižmarje-Brod, **Evelina Batista**, OŠ Jakoba Aljaža, Kranj, **Aljoša Bester**, OŠ Franceta Bevka, Ljubljana, **Maja Bregar**, OŠ Trbovlje, **Anamarija Brenčič**, OŠ Rovte, **Nina Brumen**, OŠ Milana Šušteršiča, Ljubljana, **Sonja Cergol**, **Vika Ciperle**, OŠ Vodice, **Slavka Crljen**, OŠ Ketteja in Murna, Ljubljana, **Brigita Čamernik**, OŠ Marjana Nemca, Radeče, **Eda Čufer**, OŠ Franceta Bevka, Tolmin, **Slavka Dolanc**, **Alenka Dragan**, OŠ Venclja Perka, Domžale, **Marlenka Drevenšek**, OŠ Štore, **Anica Erjavec**, OŠ Ivana Roba, Šempeter pri Gorici, **Gloria Frlič**, OŠ Vincenzo de Castro, Piran, **Marija Gasser**, OŠ Železniki, **Alenka Gerdovič**, OŠ Maksa Durjave, Maribor, **Zdenka Golub**, OŠ Martina Koresa, Podlehnik, **Metka Gumilar**, OŠ Borisa Kidriča, Kidričevo, **Marta Hamer**, OŠ Apače, **Martina Heric**, OŠ Križevci pri Ljutomeru, **Dušica Hočevar**, OŠ Videm – Dobropolje, **Tanja Hočevar**, OŠ Škocjan, **Mateja Hočevar**, OŠ Videm – Dobropolje, **Simona Ipavec Možek**, OŠ Božidarja Jakca, Ljubljana / Hrušica, **Inge Ivartnik**, OŠ Jurija Vege, Moravče, **Nataša Jagličič**, OŠ Vrhovci, **Julijana Janžekovič**, OŠ Tomaž pri Ormožu, **Mateja Jarc**, OŠ Naklo, **Karmen Jerenko**, OŠ Hajdina, **Majda Jurkovič**, OŠ Toneta Čufarja, Ljubljana, **Daniela Kajzer**, OŠ Tabor II, Maribor, **Dora Kalčič**, OŠ Antona Žnideršiča, Ilirska Bistrica, **Lidija Kalin**, **Jožica Kastelec**, OŠ Il. Slovenj Gradec, **Magdalena Klarer**, OŠ Hudinja, **Ana Klemenc**, OŠ Žirovnica, **Marjana Klemenčič**, OŠ Božidarja Jakca, Ljubljana / Hrušica, **Katarina Kobal**, OŠ Ivana Cankarja, Vrhnika, **Simona Kocbek**, OŠ Miklavž na Dravskem polju, **Karmen Kočevar**, OŠ Rečica, **Jana Kokalj**, OŠ I. Celje, **Vesna Koren**, OŠ Koseze, Ljubljana, **Zora Korenč**, OŠ Frana Erjavca, **Petra Korošec**, OŠ Venclja Perka, Domžale, **Tanja Korošec**, OŠ Veliki Gaber, **Magdalena Kovačič**, OŠ Dobje pri Planini, **Alen Krajnc**, OŠ Kungota, **Sabina Kramer**, OŠ Rečica, **Klara Kranjec**, OŠ Prežihovega Voranca, Ljubljana, **Amadeja Križ**, OŠ Vrhovci, **Sabina Krštinc**, **Erna Krušnik**, OŠ Simona Jenka, Kranj, **Pepca Kupčič**, OŠ Tomaž pri Ormožu, **Nana Ladinek**, OŠ Lovrenc na Pohorju, **Polona Lampret**, OŠ Ferda Vesela, Šentvid pri Stični, **Barbara Lavrič Ravbar**, OŠ Miška Kranjca, Ljubljana, **Tatjana Lazar**, OŠ Sostro, **Irena Madon**, OŠ Žirovnica, **Branka Majce**, OŠ Vide Pregarc, Ljubljana, **Majda Majhenič**, OŠ Angela Besednjaka, Maribor, **Lilijana Merčnik**, OŠ Stogovci, **Sonja Mirtič**, OŠ 16. decembra, Mojstrana, **Alenka Mirtič Dolenc**, OŠ Toneta Čufarja, Jesenice, **Romana Mumelj**, OŠ Toneta Okrogarja, Zagorje ob Savi, **Nevija Muženič**, OŠ Janka Premrla Vojka, Koper, **Damjana Omerza**, OŠ Antona Tomaža Linhart, **Almira Pavlič**, OŠ Bojana Iliča, Maribor, **Hedvika Pintarič**, OŠ Milana Šušteršiča, Ljubljana, **Ljubica Pisanec**, OŠ I. Celje, **Danica Potrč**, OŠ Mala Nedelja, **Nina Povšič Trantura**, OŠ Rada Robiča, Limbuš, **Stanka Prezelj**, OŠ Simona Jenka, Kranj / Center, **Maria Primožič**, OŠ Gradec, **Vanesa Princl**, OŠ Angela Besednjaka, Maribor, **Snežana Rajakovič**, OŠ Metlika, **Nadja Robnik**, OŠ III. Celje, **Dragica Rozman**, OŠ Hajdina, **Erika Sedevčič**, OŠ Šmartno, **Desa Semolič**, OŠ Lucija, **Olga Serdinšek**, OŠ Hajdina, **Maja Sivec**, OŠ Škocjan, **Milena Skalja**, OŠ Vide Pregarc, Ljubljana, **Alenka Smrtnik**, OŠ Ivana Cankarja, Vrhnika, **Darja Sodnikar**, OŠ Milana Šušteršiča, Ljubljana, **Mojca Sovič**, OŠ I. Rogaška Slatina, **Karolina Strehar**, OŠ Venclja Perka, Domžale, **Alenka Strniša**, OŠ Marjana Nemca, Radeče, **Tanja Strojan**, OŠ Spodnja Šiška, Ljubljana, **Lilijana Šanca**, OŠ Poljane, **Nataša Šefer**, OŠ Simona Jenka, Kranj, **Mateja Šega**, **Gizela Škoda**, OŠ Sava Kladnika, Sevnica, **Cvetka Škof**, OŠ Karla Destovnika Kajuha, **Branka Škufca**, OŠ Prevole, **Tjaša Šoster**, OŠ Zadobrova, **Alenka Šturm**, OŠ Simona Jenka, Kranj / Trstenik, **Metka Topolovec**, OŠ Slave Klavore, Maribor, **Mateja Trampuš**, OŠ Zadobrova, **Jana Truden**, OŠ Nove Jarše, **Marjeta Vaupotič**, OŠ Karla Destovnika Kajuha, **Urška Vavdi**, OŠ I. Celje, **Irena Veršnik**, OŠ Franceta Bevka, Ljubljana, **Mira Vidmar Kuret**, OŠ Karla Destovnika Kajuha, **Alenka Vižin**, OŠ Šempas, **Karmen Vodopivec**, OŠ Nove Fužine, Ljubljana, **Polona Vučko**, OŠ Mengeš, **Ana Wetz**, OŠ Ivana Cankarja, Trbovlje, **Marjeta Zmazek**, OŠ Mala Nedelja, **Karmen Zupancič**, OŠ Mirana Jarca, Ljubljana, **Valentina Žemva**, OŠ Gorje, **Marija Žnidaršič**, OŠ Videm – Dobropolje, **Jadranka Župec**, OŠ Milana Šušteršiča, Ljubljana, **Jožica Žurga**, OŠ Šmartno pri Litiji / Velika Kostrevnica.